

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА» У ВІТЧИЗНЯНІЙ НАУЦІ

Гурбик Ю. Ю.,

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
кандидат наук з державного управління,
старший викладач кафедри економіки,
управління та адміністрування

Миронов О. С.,

студент,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Прибуток – це найважливіша економічна категорія, яка забезпечує позитивний фінансовий результат діяльності суб`єкта господарювання, характеризує ефективність виробництва, відображає стан продуктивності праці, якість виготовленої продукції, рівень собівартості, створює умови для оновлення та модернізації матеріально-технічної бази підприємства, стимулює його інноваційний розвиток тощо.

Необхідно відзначити, що прибуток є концептуальним фінансово-економічним показником для суб`єктів господарювання, адже в Господарському кодексу України визначено, що основною метою підприємницької діяльності, окрім досягнення економічних і соціальних результатів є одержання прибутку [2, ст. 42].

Грунтовний аналіз вітчизняної наукової літератури та правових актів щодо визначення сутності поняття «прибуток підприємства», дає підстави виділити два основних аспекти його тлумачення: нормативно-правовий та науково-дослідницький (насамперед це відноситься до сфери таких економічних наук – економічна теорія (політична економія), фінанси

Тлумачення поняття «прибуток підприємства» вітчизняними вченими

Автор, джерело	Визначення поняття
Нормативний-правовий аспект	
Господарський кодекс України	Прибуток (дохід) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань [2, ст. 142].
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [8].
Науково-дослідницький аспект	
В.Д. Базилевич	Прибуток - дохід власників фірми (підприємства), визначений як різниця між валовим доходом (виручкою від реалізації) і загальними витратами на виробництво та реалізацію продукції [3, с. 703].
С.В. Мочерний	Прибуток - одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно - грошових відносин, що виражає вартість додаткового і частково необхідного продукту [4 , с. 262].
С.М. Гончаров, Н.Б. Кушнір	Прибуток – узагальнюючий показник фінансових результатів господарської діяльності підприємства. Визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції, робіт та послуг і сумою всіх витрат підприємства на виробництво та збут [1, с. 218].

Із визначень наведених в таблиці 1.1., можна зробити наступне твердження, що прибуток підприємства вітчизняними науковцями передусім розглядається як форма доходу та є ключовим показником його фінансово-економічних результатів.

Також слід зауважити, що у вітчизняній економічній науці існують два основних підходи, щодо визначення сутності поняття «прибуток підприємства» - економічний та бухгалтерський.

Економічний підхід полягає в тому, що прибуток підприємства розглядають, як «різницю між зовнішніми і внутрішніми (наявне обладнання, грошовий капітал, інші активи, у т.ч. підприємницькі здібності) витратами [6, с. 193].

Бухгалтерський підхід – визначає прибуток підприємства, «як різницю між доходами від продажу товарів і послуг і бухгалтерськими витратами (або явними витратами, що йдуть на оплату робочої сили, придбання основного та оборотного капіталу, оренду землі, транспортних і комунальних послуг, відсотків за кредит та ін.) [6, с. 193].

Ми вважаємо, що економічний зміст поняття «прибуток підприємства» найкраще можна розкрити зрозумівши власне що робить та виконує прибуток на підприємстві під час здійснення ним господарської діяльності. Тому подальший наш аналіз буде стосуватися дослідженню функцій прибутку на підприємстві.

Дослідження вітчизняної економічної літератури, дає підстави здійснити наступну узагальнюючу класифікацію взаємопов'язаних функцій прибутку підприємства (рис. 1.1.)

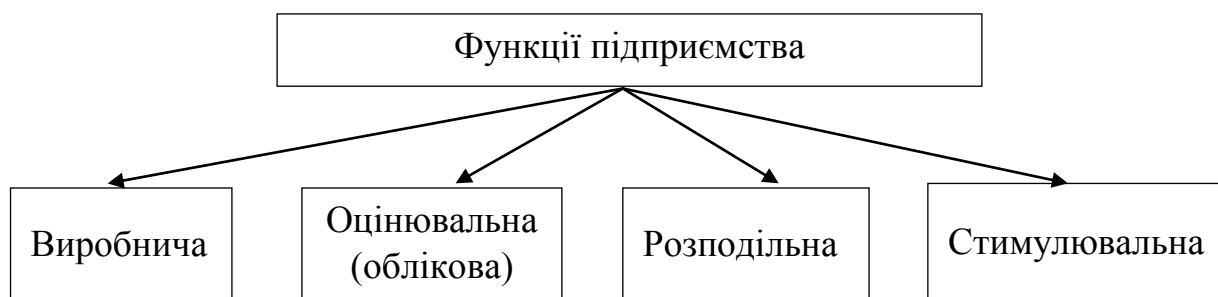

Рис. 1.1. Узагальнююча класифікація функцій прибутку підприємства (розроблено за даними [7], [5], [9], [10]).

Виробнича функція – полягає в тому, що прибуток підприємства « є однією з рушійних сил розвитку виробництва, його метою» [10, с. 306].

Оцінювальна (облікова) функція – «полягає в тому, що він є основним критерієм економічної ефективності виробництва і використання основних виробничих фондів [9, с. 56].

Розподільна функція– «реалізується шляхом використання прибутку як формування джерел фінансування діяльності підприємства та відрахувань у вигляді податків у бюджети всіх рівнів» [5, с. 312].

Стимулювальна функція – «є джерелом формування фінансових ресурсів, які використовують на розширення виробничої діяльності, а також на науково-технічний та соціальний розвиток підприємства, матеріальне заохочення працюючих, виплату дивідендів, формування резервів тощо» [7, с. 52].

Таким чином, прибуток підприємства є його ключовою та фундаментальною економічною категорією, а тому подальші наукові дослідження його сутності та змісту, процесів формування, розподілу та використання в господарській діяльності підприємства, методів обчислення та застосування - є важливим нагальним завданням сучасної вітчизняної науки.

Список літератури

1. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста / за ред. проф. С. М. Гончарова. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV/ Верховна Рада України. URL <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Економічна теорія: Політекономія: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. Київ: Знання-Прес, 2007. 719 с.
4. Економічний словник-довідник / за ред. С. В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. 368 с.
5. Майборода. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства»
6. Мочерний С.В. Політекономія: підручник. Київ : Вікар, 2003. 386 с.
7. Ніпіаліді О.Ю., Карпишин Н.І. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2009. 232 с.

8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ від 07.02.2013 07.02.2013 р. / Міністерство фінансів України. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua /laws/show/z0336-13](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13)

9. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2004. 328 с.

10. Чухно А.А. Економічна теорія : у 2-х т. Київ : ДННУ АФУ, 2010. Т.2. 627 с.